

PRIMERES DUES CITES D'UNA COABLAVA *Tarsiger cyanurus* A BALEARS

Cristina FIOL¹, Josep MANCHADO², i Joan MATEU³

RESUM.- *Primeres dues cites d'una coablava Tarsiger cyanurus a Balears.* El 18 de novembre de 2017, es va identificar un exemplar de primer hivern / femella de coablava *Tarsiger cyanurus*, a un abeurador de la Comuna de Bunyola, a la serra de Tramuntana (Mallorca). Un any més tard, el 6 de novembre de 2018, el dia 6 es va observar una altra coablava a la Gola, al port de Pollença, petita zona húmida al nord de Mallorca. La cita de 2017 ha estat homologada, i la de 2018 es troba pendent pel *Comité de Rarezas de la Sociedad Española de Ornitología*. *Paraules clau:* Coablava, *Tarsiger cyanurus*, rareses, Mallorca, Balears.

SUMMARY.- *First two records of a Red-flanked Bluetail Tarsiger cyanurus in the Balearics.* On the 18th of November 2017 a first winter/female Red-flanked Bluetail *Tarsiger cyanurus* was identified, in a trough of Comuna de Bunyola, in the Serra de Tramuntana (Mallorca). A year later, on the 6th of November 2018, on the 6th, another one was observed at La Gola, in the Port of Pollença, a small wetland in the north of Mallorca. The 2017 appointment has been approved, and the 2018 is pending for the *Comité de Rarezas de la Sociedad Española de Ornitología*. Key words: Red-flanked Bluetail, *Tarsiger cyanurus*, rarity, Mallorca, Balearics.

¹ barratxina@hotmail.com

² jmanchado@gmail.com

³ jmateubrunet@gmail.com

El 18 de novembre de 2017 i el 6 de novembre de 2018 va ser observat a la comuna de Bunyola i al parc de la Gola del port de Pollença respectivament, un exemplar de coablava *Tarsiger cyanurus*.

La primera observació la varen realitzar Josep Manchado i Joan Mateu, ornitòlegs locals, a l'abeurador des cocó des Bou, zona d'alzinar de la comuna de Bunyola, municipi situat en ple cor de la serra de Tramuntana. Es tractava d'un individu mascle en plomatge de primer hivern o femella (Foto 1). L'exemplar era constantment engegat per altres ocells. L'observació va durar uns

20 minuts, amb successius acostaments de la coablava a l'aigua per intentar beure o menjar els insectes de la zona mullada, que acabaven fallits per les amenaces d'un durbec *Coccothraustes coccothraustes* i pels atacs d'un parell de ropits *Erithacus rubecula*. El darrer atac li va provocar la pèrdua de plomes, després del qual no va tornar a ser observat. L'aspecte general de l'ocell era de trobar-se malalt o molt cansat, tot i que això si que va servir per millorar l'observació, ja que es mantenia quiet i passiu. Als següents dies varen pujar al lloc altres observadors però l'ocell no va tornar aparèixer.

Foto 1. Coablava *Tarsiger cyanurus*, abeurador de la Comuna de Bunyola.
18 de novembre de 2017. Autor: Josep Manchado.

*Photo 1. Red-flanked bluetail Tarsiger cyanurus observed at the pond in
Comuna de Bunyola. 18th of November 2017. Photo: Josep Manchado.*

La segona observació d'aquesta espècie va ser feta per Cristina Fiol, biòloga del Centre de Turisme Ornitològic de la Gola, una petita zona humida rodejada de garriga i pinar situada ben enmig de la zona urbana del port de Pollença, localitat del nord de l'illa. Aquest exemplar presentava el mateix plo-matge que l'observat l'any anterior a la comuna. Va ser localitzat al matí just devora el centre. Després de diverses observacions de pocs segons, va triar com a posador unes branques mortes d'una mata *Pistacia lentiscus* de la que anava i venia, amagant-se sovint dins la pròpia mata fugint també dels ro-pits *Erithacus rubecula* i coaroges de barraca *Phoenicurus ochruros*. Aquest individu presentava un comportament molt actiu i aparença

bastant saludable. Se'l va observar alimentant-se dels fruits de la mata (Foto 2). La coablava de la Gola va poder ser observada fins dos dies després, 8 de novembre, sempre al voltant de la mateixa mata, encara que a mida que passaven les hores es tornava més amagadissa i difícil d'observar.

La cita de 2017 ha estat homologada (GIL-VELASCO *et al.*, 2019). La observació de 2018 es troba pendent pel *Comité de Rarezas de la Sociedad Española de Ornitología* (SEO/BirdLife).

La coablava *Tarsiger cyanurus* Pallas 1773, és una au passeriforme que pertany a la família *Muscicapidae*, anteriorment però es trobava inclosa dins la família dels túrdids (DEL HOYO *et al.*, 2005). Es troba catalogat com de

Foto 2. Coablava *Tarsiger cyanurus*, alimentant-se de fruits de la mata *Pistacia lentiscus* a la Gola, 6 de novembre de 2018. Autor: Patrick Moussa.
 Photo 2. Red-flanked bluetail *Tarsiger cyanurus* observed at la Gola feeding on Mastic *Pistacia lentiscus* berries, 6th of November 2018. Photo: Patrick Moussa.

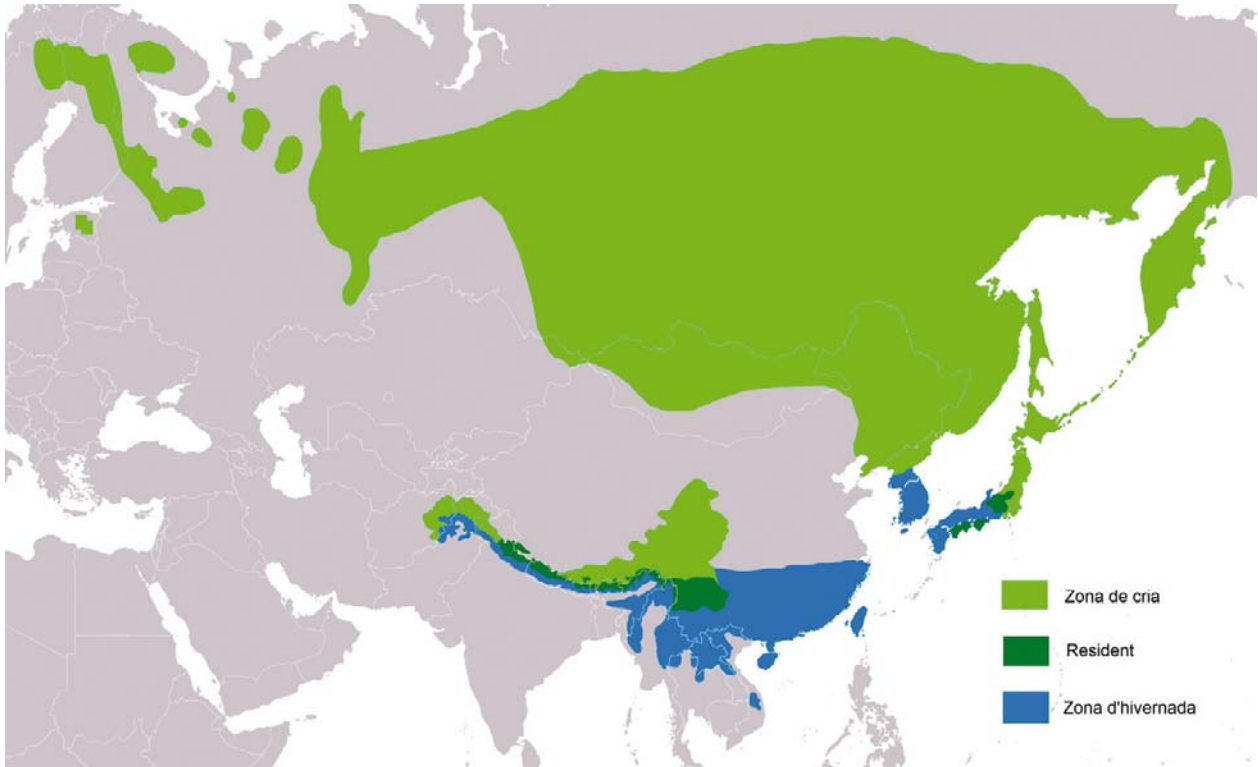
preocupació menor i la seva població es considera estable (UICN, 2016). Mesura uns 13-14 cm de longitud i pesa entre 10 i 18 grams. És una au amb posat de ropit, els mascles de la qual presenten una coloració blava molt vistosa a les parts superiors, parts inferiors clares amb una taca ataronjada als costats, gola blanca i amb una tènue i curta llista superciliar. En el plomatge de les femelles o individus de primer hivern destaca la taca ataronjada del costat i la coablava enfront a la resta del plomatge que esdevé marró a les parts superiors i blanc brut a les inferiors (DEL HOYO *et al.*, 2005).

Es tracta d'una espècie migradora de llarga distància que cria als boscos de la taigà siberiana (Mapa 1). La seva dieta no està

ben estudiada; es creu s'alimenta principalment d'invertebrats però també de fruits i llavors. Es distribueix al centre-est i nord-est de Finlàndia i nord-oest de Rússia (inclòs el centre de la Península de Kola), i des de l'est dels Monts Urals al nord del mar d'Okhotsk, Kamchatka, sud d'Altai (inclòs el nord-est de Kazakhstan), nord de Mongòlia, nord i centre de Japó, nord-est de Xina i nord de Corea. Com a no reproductor es troba al sud de Japó, sud de Corea, est i sud-est de Xina (principalment al sud del riu Yangtze), Taiwan, Hainan i nord i sud-est d'Àsia (DEL HOYO *et al.*, 2005).

En els darrers anys les observacions de coablava al Paleàrtic occidental han anat en augment, així com també s'han trobat noves

Mapa 1. Mapa de distribució de la coablava *Tarsiger cyanurus*.
Modificat de NaturalEarth.

Map 1. Red-flanked Bluetail Tarsiger cyanurus distribution map. Adapted from NaturalEarth source.

zones de nidificació, especialment a Finlàndia on es va comprovar la seva cria per primera vegada el 1971 i on és ara una espècie nidificant habitual, però en baix nombre encara. Les primeres cites registrades a Europa daten de novembre de 1879 a Itàlia i setembre de 1903 a Gran Bretanya. D'ençà d'aquestes dates s'han anat donant observacions esporàdiques i sobretot a partir dels anys 60-70 s'han donat de forma regular albiraments de coablava al Paleàrtic occidental (MIKKOLA & RAJASÄRKKÄ, 2014)

La troballa a Portugal el gener de 2012 d'una au anellada a Suècia l'octubre de 2011 és l'única dada en que es basa la hipòtesi de que la major part de les observacions recents d'ocells a l'oest d'Europa són d'individus provinents de les zones de cria situades més a l'oest

(HELLSTRÖM & NOREVIK, 2013). La majoria d'individus observats a França, Irlanda i Gran Bretanya apareixen dins la tardor, especialment el mes d'octubre (DE JUANA, 2015).

El 2010 va ser un any excepcional de cites d'aquesta espècie arreu d'Europa (amb gairebé 100 observacions a la tardor) i també a Espanya amb l'observació de tres individus a tres localitats diferents.

De les observacions dins l'estat espanyol totes han estat sempre d'un individu aïllat (Taula 1). També totes menys una (observació excepcional dins el mes de març, considerant el rang típic d'avistament d'aquesta espècie a Espanya), es donen entre el 24 d'octubre i el 23 de gener, però especialment dins el mes de novembre. Encara que l'any 2010 les tres cites foren en octubre i desembre-gener (DE JUANA *et al.*,

Cites	Data de la primera observació	Localitat	Província	Descripció
Primera	17 novembre 1998	Delta del Llobregat	Barcelona	Femella/primer hivern capturada per a anellament
Segona	16 novembre 2005	Dehesa del Saler	València	Masclé primer hivern capturada per a anellament el 27 nov. Trobat mort durant ona de fred el gener 2006
Tercera	1 desembre 2010	Clot de Galvany (Elx)	Alacant	Femella/primer hivern
Quarta	26 desembre 2010, fins el 23 gener 2011	Vorera del riu Torderà. (Sant Feliu de Buixadeu)	Girona	Primer hivern. Capturada per a anellament el 30 desembre
Cinquena	24 octubre 2010	Reserva Biológica Puerto Moral (Aroche)	Huelva	Primer hivern. Capturada per a anellament
Sisena	17 març 2013	Villar de Olalla	Conca	Femella/primer hivern
Setena	18 novembre 2017	Comuna de Bunyola	Illes Balears	Femella/primer hivern
Vuitena	5 desembre 2017	Sierra de Andújar	Jaén	—
Novena	6 novembre, fins el 8 nov 2018.	La Gola, Port de Pollença	Illes Balears	Femella/primer hivern
Desena	10 novembre, fins el 12 nov 2018.	Hoces del Riaza, Valdevacas de Montejo	Segòvia	Femella/primer hivern

Taula 1. Observacions de coablava *Tarsiger cyanurus* a Espanya homologades pel Comité de Rarezas de SEO i les observacions de 2018.
Table 1. Red-flanked Bluetail Tarsiger cyanurus records approved by the Spanish Rarities Committee and records from 2018 in Spain.

2000; DIES *et al.* 2007; GUTIÉRREZ *et al.*, 2012; GIL-VELASCO *et al.*, 2019).

També del total d'observacions sis es donen dins l'àmbit mediterrani (Mapa 2).

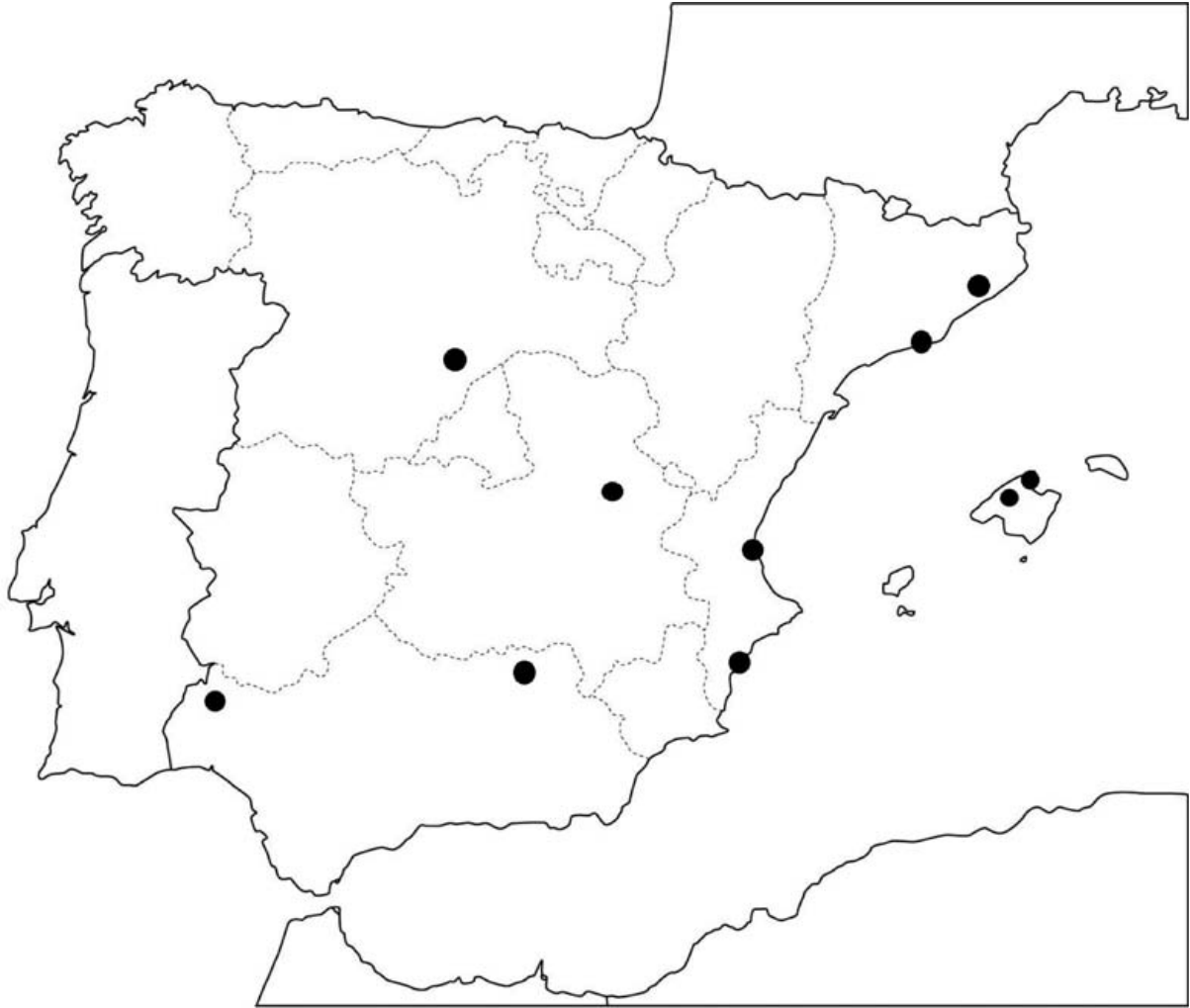
Els anys 2017 i 2018 coincideixen dos avistaments d'aquesta espècie a Jaén i Mallorca, i Segovia i Mallorca, respectivament.

Les observacions a Mallorca han estat ambdues dins o pròximes a la serra de Tramuntana però a hàbitats molt diferents, la de 2017

a una zona d'alzinar de muntanya i la de 2018 a una zona humida de vora la costa.

Si la darrera cita és també acceptada pel *Comité de Rarezas de la SEO/BirdLife* suposaran la primera i segona d'aquesta espècie i en anys consecutius per a Balears.

Vista la prevalença d'aquesta espècie per aparèixer a la zona mediterrània es podria esperar que en els pròxims anys es poguessin donar més observacions a les Balears.

Mapa 2. Localització de les observacions de coablava *Tarsiger cyanurus* a Espanya.
Map 2. Spanish Red-flanked Bluetail *Tarsiger cyanurus* record locations.

AGRAÏMENTS

A Vicenç Amengual, garriger de la comuna de Bunyola per les gestions fetes per poder utilitzar els aguaites. A Patrick Moussa per la cessió de la fotografia de la coablava de la Gola. Als revisors anònims per aportar millores a aquesta nota breu.

BIBLIOGRAFIA

DE JUANA, E. 2015. *The Birds of the Iberian Peninsula*. Bloomsbury Publishing.

DE JUANA, E. y el Comité de Rarezas de la Sociedad Española de Ornitología. 2000. Observaciones de aves raras en España, año 1998. *Ardeola* 47-1: pp 141-159.

DEL HOYO, J., ELLIOTT, A. & SARGATAL, J. 2005. *Handbook of the birds of the world*. Vol. 10. Cuckoo-shrikes to thrushes. Barcelona: Lynx Edicions; pp 754.

DIES, J. I., LORENZO, J. A., GUTIÉRREZ, R., GARCÍA, E., GOROSPE, G., MARTÍ-ALEDO, J., GUTIÉRREZ, P. & VIDAL, C. 2007. *Observaciones de aves raras en España, 2005*. Comité de Rarezas de la Sociedad Española de Ornitología. SEO-BirdLife. *Ardeola* 54-2: pp 405-446.

GIL-VELASCO, M., ROUCO, M. A., GARCÍA-TARRASÓN, M., GARCÍA-VARGAS, F. J., HEVIA, R., ILLA, M., LÓPEZ, F., LÓPEZ-VELASCO, D., OLLÉ, A., RODRÍGUEZ, G., RODRÍGUEZ, M. & SAGARDÍA, J. 2019. Observaciones de aves raras en España, 2017. Comité de Rarezas de la Sociedad Española de Ornitología. SEO-BirdLife. *Ardeola*

66-1: pp 169-204.

GUTIÉRREZ, R., LORENZO, J. A., GOROSPE, G., GUTIÉRREZ, P., LÓPEZ-VELASCO, D., MARTÍ-ALEDO, J., SALES, S. & VIDAL, C. 2012. *Observaciones de aves raras en España, 2010*. Comité de Rarezas de la Sociedad Española de Ornitología. SEO-BirdLife. *Ardeola* 59-2: pp 353-411.

HELLSTRÖM, M. & NOREVIK, G. 2013. Further

(*Rebut: 30.04.2019; Acceptat: 27.05.2019*)

comments on the ageing and sexing of the Red-flanked Bluetail. *Brit. Birds* 106: 669-677.

MIKKOLA, H. & RAJASÄRKKÄ, A. 2014. The Red-flanked Bluetail in Europe: range expansion and population trends A brief history of the Red-flanked Bluetail in Finland. *British Birds*. 107. 561-566.

ANNEX

Altres fonts consultades:

BIRDLIFE INTERNATIONAL 2016. *Tarsiger cyanurus*. *The IUCN Red List of Threatened Species* 2016:e.T105294257A87892860.

ROUCO, M. A., FERRER, J., GARCÍA, M., GIL, M., GUTIÉRREZ, A., HEVIA, R., LÓPEZ, F., LÓPEZ, D., OLLÉ, A., RODRÍGUEZ, G., SAGARDÍA, J. & SALAZAR, J. A. *Lista de aves raras de España Taxones de aves sometidos a homologación* por el Comité de Rarezas de SEO/BirdLife. Actualización de 2016.

Natural Earth. Free vector and raster map data @natureearthdata.com. Range map from BirdLife International 2016. *Tarsiger cyanurus*. *The IUCN Red List of Threatened Species* 2016: e.T105294257A87892860.

<https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2016-3.RLTS.T105294257A87892860.en>.

<https://www.seo.org/ave/ruisenor-coliazul/>

<http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2016-3.RLTS.T105294257A87892860.en>.

<https://www.reservoirbirds.com>

<http://www.tarsiger.com>